

Rádioamatérska prevádzka – teória, prax, skúsenosti

**Autor Mark Demeuleneere, ON4WW
(voľný preklad OM3JW)**

Získal niekedy niekto z nás vodičský preukaz len na základe teoretickej skúšky? Určite nie. V Belgicku nikdy neexistovala nejaká forma výučby o tom ako robiť spojenia. Po zložení skúšok a získaní koncesie, nie sú začínajúci rádioamatéri vo svojich aktivitách na amatérskych pásmach nijako obmedzovaní. A dôsledok? Komunikáciu nie je vždy príjemné počúvať. Podľa analógie s vodičským preukazom si predstavte, že by ste absolvovali len teoretické testy a hneď by ste získali vodičské oprávnenie, mohli vyjsť na cesty a viesť vozidlo, v ktorom ste nikdy predtým nesedeli. A to je práve presne to, s čím sa stretávajú začínajúci rádioamatéri.

Autor tohto rozprávania počas prvých rokov svojej rádioamatérskej činnosti robil – tak ako každý – chyby (teda, pravdu povediac, robí ich stále, ale v podstatne menšej miere než v tom čase). Týmto článkom však chce pomôcť začínajúcim, ale i skúsenejším rádioamatérom v tom, aby na rádioamatérskych pásmach získali potrebnú prax. Chyby, ktoré robil, mali svoj pôvod často v tom, že i v prípadoch niektorých „skúsených borcov“ počul nie práve najlepšie príklady prevádzky. Prosím, aby ste to nechápali ako zvalovanie viny na nich – treba vychádzať zo situácie, že jasné pravidlá a návody ako komunikovať na rádioamatérskych pásmach nikdy neexistovali.

Dôležitosť korektnej prevádzky by nemal nikto podceňovať. Naše vysielanie môže sledovať ktokoľvek, či už ide o rádioamatérov, poslucháčov, pracovníkov oficiálnych kontrolných orgánov a pod. Technický aspekt nášho koníčka je jedna vec, ale ako náhle zapneme zariadenie a nadväzujeme spojenia, ide už o niečo iné: na rádiových vlnách sme sa stali reprezentantmi svojho štátu a sme „veľmi viditeľní“.

Aby sme úspešne urobili spojenie na niektorom z rádioamatérskych pásiem a niektorým z druhov prevádzky, musíme dodržiavať niekoľko jednoduchých pravidiel. Bol by som rád, keby ste ma mojim putovaním, smerujúcim k dobrej prevádzkovej praxi, sprevádzali.

1. Jazyk, ktorý používajú amatéri

Poznajte jazyk rádioamatérov a používajte ho. Nehovorte „Radio štyri“ ale „Čitateľnosť 4“. Než začnete svoju kariéru rádioamatéra, dokonale sa naučte hláskovacie tabuľky, skratky používané v telegrafných spojeniach, Q-kódy a ďalšie používané kódy (napr. 73/88) – to všetko by ste mali dostať „do krvi“ tak, aby sa to stalo vašim druhým „materinským jazykom“. Hláskovanie používajte vždy správne, to znamená A ako Alpha, nie Alabama alebo Amerika. Podrobnejšie sa k tomu vrátíme v kap. 8 (Pile-up).

2. Počúvajte

Noví rádioamatéri s čerstvým povolením by samozrejme radi začali vysieľať čo najskôr. Zjednodušte si ale život a dajte si chvíľu pokoj, nedotýkajte sa zatiaľ mikrofónu, kľúča alebo klávesnice. Než začnete vysieľať, zoznámte sa dokonale so VŠETKÝMI funkciami vášho transceivra. Vysielanie si vyžaduje zvláštne sústredenie, lebo hneď na začiatku sa môžete dopustiť svojich „prvých chýb v éteri“.

Najprv sa naučte POČÚVAŤ. Každý, kto sa v tejto fáze najskôr intenzívne venoval počúvaniu, bol potom oveľa úspešnejší v nadväzovaní dobrých a radosť prinášajúcich spojení. Táto dôležitá téma je podrobnejšie popísaná v kapitole venovanej pile-upu (pile-upu) v kap. 8.

3. Správne používajte vašu volaciu značku

Aby ste mohli mať radosť z tejto záľuby, museli ste zložiť nie práve jednoduché skúšky. Budte na svoju značku hrdí, je jedinečná. Legálne vysielanie robíte len vtedy, ak ju používate správne. Počuli ste na VKV niekedy značku 4ZZZZ? Pokiaľ viem, malo by ísť o značku z Izraela, nie z Belgicka. Správna značka by v tom prípade mala byť ON4ZZZZ. Takáto odsúdenia hodná prax sa vyskytuje niekedy aj na KV. Pre analógiu: keď vám ukradnú auto, nahlásite polícii len časť poznávacej značky, alebo celú značku? Takže si stále pamätajte, že volacia značka sa skladá z tzv. prefixu, ktorý tvorí jej prvú časť a zo sufixu, ktorý je jej druhou časťou.

4. Buďte slušní

Táto kapitola bude síce asi najkratšia, je však nesmierne dôležitá. Jej obsah sa dá vyjadriť veľmi stručne: Buďte za každých okolností slušní! Signál, ktorý vysielate môže počúvať veľa ľudí, medzi nimi aj pracovníkov oficiálnych inštitúcií. Tejto problematike sa budeme podrobnejšie venovať v kapitole „Konfliktné situácie“. Opäť pripomínam: Ak budete slušní, podarí sa vám presadiť veľa vecí nielen v našom malom amatérskom, ale aj vo veľkom vonkajšom svete.

5. Niekoľko rád pre spojenie cez prevádzače na VKV

Značná časť obsahu nasledujúcich kapitol bude venovaná nadväzovaniu DX spojení (DX – skratka podľa long distance – vzdialené) v pásmach krátkych vln. Väčšina tam uvedených zásad platí tiež pre prácu na VKV/UKV pásmach.

Špecifické pre VKV a UKV pásma sú prevádzačové systémy, primárne určené na to, aby umožnili zväčšenie dosahu mobilných staníc alebo staníc, ktoré vysielajú z prechodných stanovišť. Operátori z trvalých stanovišť by na to nemali zabúdať.

Ak sú dvaja amatéri pracujúci z trvalých stanovišť schopní urobiť medzi sebou spojenie bez použitia prevádzača, nie je dôvod, prečo by mali vysielat cez prevádzač.

Ak ktokoľvek použije na spojenie prevádzač, musí si byť vedomý, že na jeho používanie nemá žiaden monopol – to samozrejme platí aj pre spojenia na rôznych iných frekvenciách. Na frekvenciách mimo prevádzačových kanálov, sa prevádzka riadi pravidlom „kto skôr príde, ten skôr melie“ (ináč povedané, „drží“ frekvenciu). Na prevádzačoch by sa takáto zásada nemala uplatňovať. V takej užitočnej sieti musí mať každý šancu na vstup, najmä však mobilné a „portablové“ stanice.

Počas spojenia cez prevádzač je dobrou (a takmer povinnou) zásadou ponechať medzi jednotlivými reláciami krátku pauzu. Počas nej sa môže ktokoľvek iný ozvať krátkym zavolaním, alebo zapojením sa do prebiehajúceho spojenia. Ak túto krátku pauzu neurobíte a okamžite po skončení relácie protistanice stlačíte tlačidlo PTT, zmaríte možnosť krátkeho vstupu na prevádzač niekomu inému. Nezabúdajte na to!

6. Ako urobiť spojenie? O čom si hovoriť?

Mnohí začínajúci amatéri sú počas prvých krokov na amatérskych pásmach prekvapení tým, že počujú veľa spojení, pri ktorých sa vymieňajú len volacie značky a reporty. To samozrejme nie je žiadne záväzné pravidlo. V mojich začiatkoch sa mi to vôbec nepáčilo, pretože som sa tešil na dlhé a „ukecané“ spojenia – rád by som sa s každým porozprával. Na tom nie je nič zlé. V priebehu času som však prešiel od dlhých spojení k veľmi krátkym. Každý dáva prednosť niečomu inému.

Napriek tomu, že sa zdokonaľujeme v hobby, ktoré má technický charakter, naše spojenia sa nemusia obmedzovať len na technické témy. Je však potrebná určitá vyváženosť. Uvedomte si ale, že rádioamatérska prevádzka nie je určená napr. na rozprávanie sa o nákupoch. Dostatočným prostriedkom o čom hovoriť, by mal byť zdravý rozum.

Témy, ktorým sa musíme vyhnúť, sú náboženstvo, politika a samozrejme komerčná reklama. Tiež je zakázané používať formu rozhlasového vysielania, to znamená vysielat „jednosmerne“ buď dlhé oznámenia pre tretie osoby, alebo hudobné programy.

Povoľovacie podmienky v niektorých krajinách obsahujú kapitolu, ktorá sa týka prevádzkovej praxe a postupov. Vysvetľujú v nej ako sa nadväzujú spojenia. Zopakujme a doplníme si tieto zásady.

- Pred začiatkom vysielania sa vždy presvedčte, či zvolenú frekvenciu nepoužíva iná stanica.
- Ak je frekvencia voľná, volajte CQ (všeobecná výzva – táto skratka je možno odvodená z vety „I seek you“, teda „hľadám ťa“ – viď kap. 7, kde sú podrobne uvedené vhodné spôsoby volania CQ).

- Poradie, v akom sa uvádzajú značky korešpondujúcich staníc v priebehu spojenia je zrejmé: najprv sa uvádza značka protistanice, potom vaša značka. Príklad: (Ak je vaša značka ON4ZZZZ): „Thanks OM, microphone back to you. ON4XXXX (de) ON4ZZZZ“ (koniec vašej relácie). Uvedené poradie si môžete ľahko zapamätať, ak sa budete riadiť zásadou slušnosti.
- Vysielanie (reláciu) ukončíte vždy vašou značkou. Ak počas jedného spojenia uskutočnite viac krátkych relácií, zopakujte svoju značku najmenej raz za 5 minút (v niektorých krajinách je to najmenej raz za 10 minút).
- Medzi jednotlivými reláciami nechajte krátku pauzu. Počas nej môže niekto iný krátko zavolať alebo vstúpiť do prebiehajúceho spojenia. Majte na pamäti, že aj vy sa niekedy môžete ocitnúť v situácii, kedy prijmete nejaké krízové volanie. Budte pripravený aj na takúto možnosť
- Neotvárajte počas jednej relácie veľa rôznych tém. Snažte sa, aby vaše vysielanie bolo krátke a stručné. Protistanici poskytnite dostatočný čas, aby mohla reagovať na diskutované témy skôr, než zabudne o čom sa vlastne bavíte. Myslite tiež na to, že veľakrát komunikujete s niekým v reči, ktorá nie je jeho materinským jazykom. Dajte mu preto čas, aby porozumel, čo mu vlastne hovoríte.
- Keď pri fonickej prevádzke odovzdávate slovo protistanici, použite pri anglických spojeniach výraz „over“, pri slovenských slovo „príjem“. V rádioamatérskom spojení to nie je striktné potrebné, ale často je to výhodné. Skúsenosť s prevádzkou vás naučí, kedy je vhodný tento postup použiť a kedy nie.
- V telegrafnej prevádzke ukončíte vaše vysielanie (aktuálnu reláciu) písmenom „K“. Môže sa použiť aj „KN“, ale táto skratka je viac špecifická a znamená, že chcete počúvať len tú stanicu, ktorej značku ste práve vyslali. V telegrafnej prevádzke je koniec celého spojenia označený skratkou „SK“. Ak vyšlete túto skratku znamená to, že spojenie ste definitívne ukončili.
- Vo fonickej prevádzke ukončíme spojenie pozdravmi.

Niektorí ma upozornili na takúto vec: Zdá sa, že niektorí amatéri počas svojej amatérskej kariéry zabúdajú na to, že tiež sami raz začínali. Na KV môžeme napríklad často počuť volanie výzvy „CQ DX“, ale na volanie odpovedá miestna stanica, ktorá v žiadnom prípade nie je DX stanicou. Takýto miestny operátor dostane vynadané a výsledkom je znechutenie na oboch stranách.

Miestny začiatočník by si mal uvedomiť, že ak niekto volá „CQ DX“, nemal by túto stanicu v tej chvíli volať. Na druhej strane, skúsený rádioamatér by si mal spomenúť na obdobie, kedy sám začínal, keď sa správal rovnako, pretože si potreboval urobiť „novú zem“, a tak k podobným prehreškom súčasných začiatočníkov by mal byť tolerantný. Ja osobne v takých situáciách na zavolanie odpoviem, dám report, spojenie zapíšem do denníka a protistanici poviem, že skutočne mám záujem len o DX spojenia. Začiatočník si zvyčajne uvedomí, že urobil chybu a v budúcnosti to viac nespraví – ale spojenie má. Takže umožnite každému urobiť spojenie s vami a nezabúdajte na vaše rádioamatérske začiatky.

7. Ako volať CQ?

Predovšetkým sa ubezpečte, či frekvencia, na ktorej chcete vyselať, nie je obsadená. Nestačí tam len počúvať, lepšie je spýtať sa, či je frekvencia voľná. Napr. pri SSB prevádzke sa po chvíli počúvania spýtajte „Is this frequency in use?“ (je frekvencia voľná?) a povedzte svoju značku. Ak žiadna stanica neodpovie, otázku a svoju značku zopakujte. Pokiaľ sa ani potom nedočkáte žiadnej reakcie, môžete na frekvencii začať volať CQ.

Pri CW alebo RTTY vyšlite „QRL?“. Niektorí operátori si myslia, že stačí vyslať len otáznik, ale nie je to tak, pretože to môže byť zavádzajúce. Keď na danej frekvencii prebieha prevádzka (nemusíte ju počuť), môže si niekto iný vysvetliť váš otáznik ako otázku na volaciu značku stanice, ktorá tam práve pracuje. To môže v určitých situáciách vyvolať aktivity tzv. „policajtov“ (viď kap. 12).

Pri telegrafnej prevádzke sa pri obsadenej frekvencii môžete stretnúť s niekoľkými odpoveďami:

- „R“ (Received n. Roger)
- „Y“ (Yes)
- „YES“
- „QSY“.

Ak však náhodou natrafíte na frekvenciu, na ktorej práve prebieha DX prevádzka, môžete byť aj pokarhaný. Nerozčuľujte sa kvôli tomu, nereagujte, jednoducho sa preladte niekam inam, alebo sa snažte zistiť (počúvaním, nie otázkami) o akú DX stanicu ide, a prípadne s ňou aj urobiť spojenie.

Mnohým problémom sa dá vyhnúť dodržiavaním prvej prevádzkovej zásady, platnej či už pre príležitostnú, alebo DX prevádzku: **POČÚVAJTE**. Toto zlaté pravidlo v kombinácii s kúzelnou skratkou „QRL?“ spôsobí, že sa pri hľadaní voľnej frekvencie pre volanie výzvy nedostanete do problémov.

Pri volaní výzvy nepoužívajte schému – desaťkrát vyslať CQ, potom dva či trikrát vlastnú značku a potom počúvať. Lepšie je postupovať opačne. Vyslať CQ dvakrát a vlastnú značku viackrát.

Pri vysielaní CQ nie je najdôležitejšou informáciou skratka CQ, ale vaša volacia značka. Ak nie sú podmienky šírenia príliš dobré, je pre operátora protistanice (ktorý môže byť aj na druhej strane zemegule) podstatné, aby zreteľne zachytil vašu značku, než „CQ“. Veľmi často som počul operátorov, ktorí volali aj 15-krát CQ, avšak svoju značku vyslali len raz a reláciu ukončili frázou „Listening for any call now“ (teraz prechádzam na príjem pre akúkoľvek stanicu). Také volanie nemá zmysel.

K dokonalosti sa prepracujete praxou. Ak ešte nemáte dostatočné skúsenosti, venujte sa zatiaľ viac počúvaniu ostatných, aby ste ich získali. Rýchlo si vyviniete vlastný štýl ako robiť úspešné spojenia.

8. Pile-up

Ak vás zaujme DX prevádzka a budete sa jej venovať, často sa stanete účastníkmi tzv. „pile-upov“ (pile-upov). O čo ide? Keď sa na pásme objaví nejaká vzácna DX stanica, má to rýchlo za následok vznik veľkej skupiny amatérov, ktorí s ňou chcú urobiť spojenie. Na konci jedného spojenia začnú všetci stanicu neprestajne volať, jeden cez druhého, hlava nehlava. Takáto situácia sa nazýva „pile-up“. Pile-up vyvolávajú stanice vysielajúce zo vzácných (z rádioamatérskeho hľadiska) lokalít. Môže ísť o amatérov žijúcich v danej lokalite alebo o DX expedície. Cieľom pomerne často organizovaných DX expedícií je aktivovať zeme (alebo iné územné jednotky), kde nežijú (alebo nevysielajú) takmer žiadni rádioamatéri. Často ide o neobývané a neprístupné ostrovy alebo územia. Účelom takýchto expedícií je uskutočniť spojenia s čo najväčším počtom rádioamatérov z celého sveta v krátkom časovom období. Spojenia robené s takýmito stanicami by mali byť obvykle čo najkratšie, aby možnosť urobiť spojenie malo čo najviac staníc. Operátora expedičnej stanice preto nezaujíma vaše stanovište (QTH), popis vášho zariadenia alebo meno vášho psa.

Aký je teda najlepší spôsob, aby ste čo najrýchlejšie mali spojenie s DX expedíciou vo vašom denníku?

Počúvať počúvať a opäť počúvať!

Prečo by sme mali počúvať? Pretože tí, ktorí nepočúvajú, nemôžu byť úspešní. Je jasné, že pri pozornom počúvaní a sledovaní prevádzky DX stanice bude operátor úspešnejší v rýchlejšom preniknutí medzi volajúce stanice v „pile-upe“, a tým aj rýchlejšie urobí spojenie.

Počúvaním získame prehľad o tom, ako sa DX stanica správa a o tempe v akom pracuje. Zistíme tiež, či DX stanica pracuje systémom SPLIT. Počas počúvania budete mať tiež dostatok času na to, aby ste si skontrolovali nastavenie prijímacej aj vysielacej časti vášho transceivra, to znamená:

- voľbu správnej antény
- to, či máte aktivovanú funkciu SPLIT,
- či je vysielateľ (a prípadne aj koncový stupeň) správne naladený na volacej frekvencii DX stanice
- či ste značku DX stanice zachytili správne!

Do „pile-upu“ často vstupujeme na základe informácie – tzv. spotu z DX-clustra. Takýto spot však môže byť často nesprávny! Presvedčte sa preto, že ste značku DX stanice prijali správne. Vyhnite sa tomu, že sa vám budú vraciäť QSL lístky s nepríjemnou informáciou „NOT IN LOG“ (spojenie nie je zapísané v denníku), „NON EXISTING CALL“ (neexistujúca volacia značka), alebo „NOT ACTIVE THAT DAY“ (stanica daný deň nepracovala).

Skúsení operátori DX staníc prejdú do režimu SPLIT ak zistia, že ich volá príliš veľa staníc a „pile-up“ sa tak stáva nezvládnuteľný. Pri práci DX stanice v režime SPLIT zostáva frekvencia, na ktorej vysielajú, rovná a volajúce stanice ju dobre počujú.

Menej skúsení operátori DX staníc pokračujú v práci v režime SIMPLEX a nakoniec situáciu nezvládnu a dajú QRT, pretože nie sú schopní zvládnuť „pile-up“. V takejto situácii môžete i vy zohrať v priebehu vášho spojenia s DX stanicou dôležitú úlohu: opatrne jej operátorovi naznačte, že nastal čas k prechodu na prevádzku SPLIT (samozrejme len vtedy, ak je volajúcich staníc skutočne veľa). Ak sa vám podarí presvedčiť DX stanicu k tejto zmene, budú vám aj ostatné stanice vďačné.

V ďalšom si preberieme väčšinu typických situácií pri prevádzke pile-up.

A. SSB simplexný pile-up **Simplex**

Aký je najefektívnejší spôsob ako preniknúť simplexným intenzívnym „pile-upom“, keď sa o spojenie s DX stanicou snaží súčasne veľa ďalších staníc?

- Čakajte až bude predchádzajúce spojenie ukončené.
- Veľmi dôležité je načasovanie. Budete mať veľmi malú alebo vôbec žiadnu šancu na úspech, keď zavoláte bezprostredne po predchádzajúcom spojení.
- Počkajte približne 7 sekúnd a len raz vyšlite vašu celú značku.
- **Počúvajte ...**

Tento postup môže mať veľa variantov. Potrebnú skúsenosť získate len veľmi častým počúvaním prevádzky v simplexnom „pile-upe“. Veľa záleží aj od tempa v akom DX stanica pracuje a ako dokáže jej operátor lúštiť značky v zmesi zvukov „pile-upu“.

Ak zavoláte okamžite po ukončení predchádzajúceho spojenia, vaša značka zanikne medzi množstvom signálov ďalších staníc volajúcich v tom istom čase. Niektoré stanice volajúce v „pile-upe“ dávajú svoju značku dvakrát, niekedy aj viackrát za sebou. DX stanica však medzitým už pravdepodobne odpovedá inej stanici a tí, ktorí dlho volajú, to samozrejme nepočujú.

Po uvedených siedmych sekundách, teda v čase keď sa operátori väčšiny staníc volajúcich v „pile-upe“ znovu nadýchnu, prichádza vaša chvíľa: Zavolajte raz vašu značku. Potom počúvajte...

- Vyslovte vašu značku svižne. Predlžovanie hláskovaných slov je bezúčelné. „Oscar November Four Zulu Zulu Zulu Zulu“ môžete vysloviť pomerne rýchlo „Ooooooskaaaaar Noooooveeeeeember Fooooouuuuuur Zuuuuuuuuulu ...“ atď. predstavuje stratu času a neprispieva k lepšej zrozumiteľnosti na strane DX stanice.
- Naopak, vždy používajte správne slová z hláskovacej tabuľky. Fonetická abeceda (hláskovacia tabuľka od Alpha po Zulu) v rádiovkej prevádzke slúži k vylúčeniu chýb pri výmene písmen a slov. Aby bol tento cieľ splnený, je každému z 26 písmen abecedy priradené vždy jedno jedinečné slovo. DX stanica hľadá v zmesi zvukov „pile-upu“ tieto špecifické slová. Uši jej operátora sú vystavené mase všetkých slov a vyčerpanosť sa zväčšuje. Ak nebudeme používať štandardné slová z hláskovacej tabuľky, všetko mu komplikujeme. V „pile-upe“ môžeme často pozorovať, že DX stanica prijme nesprávne práve ten znak, ktorého výslovnosť (hláskovacie slovo) nezodpovedá hláskovacej tabuľke. Potom musí požiadať o zopakovanie.

Príklad: namiesto „Lima“ používa veľa operátorov slovo „London“. Ak bude váš signál u DX stanice veľmi slabý, potom jej operátor môže dešifrovať slovo „Lima“, ale už nie slovo „London“. Ďalšie príklady: Bravo – Baltimore; Echo – Easy (veľmi zle); Hotel – Honolulu (zle); Juliett – Japan, Kilo – Kentucky; Lima – London (veľmi zle); November – Norway (veľmi zle); Oscar – Ontario/Ocean (veľmi zle); Papa – Portugal (veľmi zle); Qubec – Quito (veľmi zle); Romeo – Radio; Sierra – Santiago; Tango – Toronto (zle); Uniform – United/University (zle); Victor – Venezuela (zle); Whiskey – Washington (veľmi zle); X-ray – Xylophone (veľmi zle); Yankee – Yokohama (veľmi zle); Zulu – Zanzibar (zle).

DX stanica sa pri počúvaní nesústreďuje len na určité slová. V týchto slovách očakáva tiež určité spoluhlásky alebo zvuky a definovaný počet slabík. Ak vypadne napr. pri statickom rušení (QRN) nejaká slabika, operátor často rekonštruuje slovo doplnením chýbajúcich spoluhlások alebo počtom slabík. Zábavné bizarné slová, ktoré môžeme často počuť na KV aj VKV môžu síce pôsobiť komicky, ale ich použitie je neefektívne. (Príklad: „Old Nose four Zenith Zebra Zinc Zigzug“).

- Ak DX stanica zareaguje na vaše zavolanie a použije vašu celú a správnu volaciu značku, prečo strácať čas jej zbytočným opakovaním na začiatku vašej relácie? Dajte protistanici len report. Reláciu môžeme ukončiť vyslaním vašej značky, ale zaberie to čas, a ak ju má protistanica zachytenú správne, môžeme ju pri spojení s DX expedíciou vynechať. Čím kratšie bude vaše vysielanie, tým lepšie – ocenia to aj ostatné stanice čakajúce v „pile-upe“. Najlepší spôsob je vymeniť si s DX stanicou len report, bez akýchkoľvek ďalších informácií. Spojenie tak trvá len niekoľko sekúnd a DX stanica sa môže venovať ďalším volajúcim.
- Počas vášho volania v „pile-upe“ nikdy nevysielajte značku DX stanice. Je to úplná strata času. Jej operátor predsa svoju značku pozná
- Vašu značku uvádzajte len raz, maximálne dvakrát – aj to sa však neodporúča a prichádza to do úvahy snád' len v prípade, keď DX stanica nepočuje dobre, alebo ak jej operátor nemá dostatok skúseností. V žiadnom prípade však neopakujte svoju značku trikrát!
- Ak povie DX stanica len časť vašej značky (neprijala ju celú), zdôraznite tú časť značky ktorá jej chýba.

Príklady:

„QRZ, XU7ACV“
 (zmätok – počkať 7 sekúnd)
 „ON4zzzz“
 „ON4zzzz, you are 59, QSL?“
 „QSL, 59“
 „Thanks, QRZ, XU7ACV“

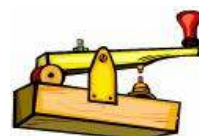
„QRZ, XU7ACV“
 (zmätok – počkať 7 sekúnd)
 „ON4zzzz“
 „4zzzz, you are 59, QSL?“
 „ON4 – ON4zzzz, 59 , QSL?“
 „ON4zzzz, QSL tnx, QRZ, XU7ACV“

- Ak sa DX stanica po vašom zavolaní ozve a uvedie len čiastočnú značku, ktorá ale nezodpovedá vašej značke, buďte ticho. Ešte raz: buďte ticho! DX stanica nepotrebuje počuť vašu značku, ak nevysielala pre vás. Keby stanice volajúce v „pile-upe“ dodržiavali túto logickú zásadu, bolo by v denníku DX stanice podstatne viac spojení. Bohužiaľ, u mnohých DX-manov však prevládajú osobné postoje, ktoré sa dajú vyjadriť slovami „ja, mne, moje...“. Aj keď vedia, že DX stanica nereaguje na ich volanie, naďalej pokračujú vo volaní. Ide o zbytočnú stratu času a prejav veľmi sebeckého postoja.
- Ak sa DX stanica ozve slovom „ONLY“, po ktorom nasleduje časť volacej značky, znamená to, že sa pokúša už po niekoľký raz urobiť spojenie s jednou určitou stanicou, ale vďaka nešportovému správaniu operátorov v „pile-upe“, ktorí pokračujú vo volaní namiesto toho aby boli ticho, nie je schopná dokončiť spojenie a opakuje svoju reláciu stále znovu.
- Ak DX stanica volá „JA only, Europe standby“ („chcem pracovať len s japonskými stanicami, stanice z Európy čakajte prosím“), očakáva sa, že sa ozvú len japonské stanice. Ak ste z Európy, nevolajte prosím! V „pile-upe“ nevysielajte ani slová ako „Europe please“ alebo „What about Europe“ („prosíme Európu“ alebo „a čo Európa?“).

Ak vysielate s malým výkonom – QRP (5 W alebo menej), **nikdy nevolajte DX stanicu svojou značkou lomenou QRP** („stroke QRP“). Podľa belgických (*ale aj našich – OM*) povolovacích podmienok se jedná o nepovolený sufix (a v mnohých ďalších štátoch určite tiež) – povolené sú len /P, /M, /MM a /A. V pile-upe môžeme často počuť i niekoho volajúceho len „stroke QRP“, bez toho, aby uviedol svoju volaciu značku. DX stanica sa síce môže spýtať na vašu značku, ale je to opäť zbytočne stratený čas. Pri obyčajných spojeniach môžete samozrejme povedať že pracujete s QRP, v „pile-upe“ je to však nevhodné.

B. CW simplexný pile-up

- Pre CW simplexný pile-up platia podobné zásady ako v predchádzajúcom odstavci.
- Nikdy nevysielajte „DE ON4ZZZZ“, ale len „ON4ZZZZ“. Skratka „DE“ (znamená „od“, „tu je“) len zvyšuje zmätok na strane DX stanice v situácii, keď musí rozlíšiť zmes signálov.

- Pri volaní DX stanice nikdy nekončíte reláciu skratkou „K“ (znamená výzvu protistanice k vysielaniu). Čím viac informácií vysielate, tým je väčšia možnosť vzniku chýb. Extrémny príklad nesprávneho vysielania „K“ je uvedený v kap. 13 (dvojpísmenové značky). Keď volajúca stanica (teda aj vy) urobí vo vysielaní medzeru, ktorá je viditeľne dlhšia než medziznaková medzera, bude tomu DX stanica rozumieť tak, že vysielanie je ukončené a vyslanie „K“ je úplne zbytočné.
- Prispôbte rýchlosť vášho vysielania. Pri pozornom počúvaní „pile-upu“ a sledovaní tempa akým DX stanica pracuje, môžete pomerne rýchlo zistiť koho DX stanica volá. Prispôbte preto rýchlosť vášho vysielania približnej rýchlosti volajúcich staníc. To, že DX stanica vysielá rýchlosťou 200 zn./min. neznamená, že pracuje so stanicami, ktoré vysielajú tou istou rýchlosťou. Naopak, často pracuje so stanicami ktoré vysielajú podstatne pomalšie. Potom je pre vás výhodnejšie tiež znížiť rýchlosť.
- Keď DX stanica končí svoju reláciu slovom „ONLY“ alebo „KN“ (namiesto obvyklého „K“), znamená to, že chce počúvať LEN tú jedinou stanicu, ktorú práve volá. Obyčajne to znamená, že DX operátor začína strácať trpezlivosť, pretože signál stanice, ktorú potrebuje, je prekrývaný signálmi množstva ďalších nedisciplinovaných operátorov, ktorí volajú „hlava nehlava“.

C. RTTY (simplexný pile-up) – platí aj pre ostatné digitálne módy

Pri práci v digi módoch zvyčajne nestačí vyslať vlastnú značku len raz. Odporúčam to urobiť aspoň dvakrát. V závislosti od toho, ako je DX stanica schopná čítať signály protistaníc, je možné, že bude potrebné opakovať značku aj trikrát. Tejto alternatíve by sme sa však mali vyhýbať, pokiaľ je to možné. Vhodnejšie je sústrediť sa na optimálne načasovanie nášho volania a zavolať v správnej chvíli. Môžete však očakávať, že DX stanica prejde veľmi rýchlo do SPLIT módu.

D. SSB SPLIT pile-up

DX stanica, ktorá pracuje prevádzkou SPLIT – to je úľava! Ide o skutočnú pomoc, pretože množstvo spojení v porovnaní so SIMPLEX módom sa podstatne zvyšuje.

Ako sa čo najrýchlejšie objaviť v logu DX stanice, ktorá pri SSB prevádzke používa SPLIT mód?

- Počúvať, počúvať, počúvať...
- Prečítajte si vyššie popísané návody pre simplexnú prevádzku. Veľa z nich sa dá aplikovať aj na prevádzku SPLIT.
- Máte transceiver prepnutý do SPLIT módu?
- Ak pred zahájením AKÉHOKOLVEK vysielania budete niekoľko minút počúvať a potom dáte niekoľko dobre načasovaných značiek na správnej frekvencii, podstatne zvýšite pravdepodobnosť, že spojenie urobíte. Niektorí amatéri si z takéhoto postupu urobili priam šport. Pokúšajú sa preniknúť „pile-upom“ len jedným optimálnym zavolaním, urobiť spojenie a dostať sa tak do denníka DX stanice.

Ak budete niekoľko minút počúvať:

1. získate prehľad o tom, v akom tempe DX stanica pracuje,
2. zistíte, aké široké je pásmo, v ktorom prebieha prevádzka SPLIT (napr. 5-10 kHz up/dwn), čo môže byť definované priamo DX stanicou (najlepší spôsob, žiaľ nie všetci to používajú), alebo sa pásmo vytvorí „samo“,
3. zistíte, či máte reálnu šancu sa v danej chvíli dovolať (DX stanica pracuje v tom čase len s JA stanicami, pretože v tomto smere má lepšie podmienky šírenia),
4. zistíte, ako sa DX stanica pohybuje v SPLIT okne (teda napr. či začína na spodnom konci SPLIT okna a postupuje smerom k vyšším frekvenciám, a potom sa vracia späť, aby tam začala znovu, alebo keď príde až hore, vracia sa postupne späť dolu...),
5. poznáte, po akých „skokoch“ sa DX stanica pohybuje v okne „pile-upu“ (ak je napr. okno SSB splitu široké 10 kHz, či pracuje so stanicami s odstupom 2 kHz, alebo skôr 3 kHz, alebo 5 kHz? Alebo urobí niekoľko spojení v dolnej časti okna, potom prejde do stredu a potom hore?)

A potom:

1. dajte vašu značku len raz
2. a počúvajte

Ak budete dodržiavať vyššie uvedené odporúčania, pravdepodobne sa vám podarí dať vašu značku vo vhodnej chvíli a na vhodnej frekvencii. Budete pravdepodobne úspešnejší, než tí, čo sa týmito zásadami neradia. A keď aj nie, nebudete potrebovať na urobienie spojenia kilowattové výkony.

Znovu opakujem: keď DX stanica odpovedá vyslaním len neúplnej značky a nekorešponduje s vami, BUĎTE TICH, NEVOLAJTE! Táto zásada je dôležitá a je potrebné ju zdôrazniť. Ak budete volať v čase, keď nie ste na rade, môžete aj počas prevádzky SPLIT narušiť spojenie niekomu inému, znížiť rýchlosť a narušiť tempo práce DX stanice. NEROBTE TO, aj keď počujete, že ostatní to robia! Buďte džentlmeni rádiovkej prevádzky! Ak budete pozorne počúvať, získate dôležité informácie o tom, s ktorými stanicami a na akej frekvencii DX stanica pracuje.

V závislosti od schopností DX stanice vybrať si z „pile-upu“ konkrétnu značku odporúčam, aby ste svoju značku vysielali len raz. Správny postup pre daný okamih získate citom. Absolútnym maximom je však opakovanie značky dvakrát, nikdy nie trikrát! Opakujem, ide o veľmi dôležitý bod.

Rôzne DX stanice majú rôzne prevádzkové štýly. Jeden sa môže blížiti vášmu obľúbenému viac, iný menej. Niektorí operátori vyvolávajú podľa čísel, aby „pile-up“ čiastočne „preriedili“. Ak sa práve požadované číslo nevyskytuje vo vašej značke, BUĎTE TRPEZLIVÍ A NEVOLAJTE!

E. CW SPLIT pile-up

- Väčšina zásad týkajúcich sa práce v móde SSB SPLIT sa dá aplikovať aj na CW SPLIT. Prečítajte si ich znovu, prosím.
- Najprv prispôbte rýchlosť vášho vysielania rýchlosti práce DX stanice. Pokiaľ odhadnete priemernú rýchlosť vysielania staníc, s ktorými DX stanica pracuje, použite túto rýchlosť – pri nej sa cíti operátor DX stanice zrejme najpohodľejšie.
- Vyšlite vaši značku len raz a POČÚVAJTE! Vysielanie vlastnej značky pri CW dvakrát vo väčšine prípadov nemá zmysel.
- Ak sa predsa len rozhodnete vyslať vašu značku dvakrát, pracujte v QSK móde (umožňuje rýchle prerušenie). V tom prípade počujete, že DX stanica začala vyselať, môžete svoje vysielanie prerušiť a pomocou druhého VFO nájsť protistanicu, s ktorou DX stanica pracuje.

F. RTTY SPLIT pile-up – (i pre ostatné digitálne módy)

- Zásady týkajúce sa SSB SPLIT „pile-upu“ sú použiteľné aj tu. Prečítajte si ich prosím ešte raz.
- Vysielajte vašu značku dvakrát a počúvajte. Rýchlo zistíte, že ak budete vyselať vašu značku trikrát, bude DX stanica medzitým už dávať report niekomu inému. Ak budete mať šťastie, bude DX stanica opakovať na konci svojej relácie značku stanice, s ktorou pracuje. Potom môžete skúsiť nájsť pomocou druhého VFO jej značku. Veľmi často však také šťastie mať nebudete a potom je dôležité počuť hneď začiatok jej relácie. Obyčajne sa to podarí, ak budete vyselať svoju značku len dvakrát.

9. „Chvostová“ technika (Tail ending)

Tento pomerne nový trik sa objavil asi pred dvadsiatimi rokmi, ale od samého začiatku je považovaný za kontroverzný. O čo vlastne ide? Keď vznikla technická možnosť používať druhé VFO (najprv vo forme externého VFO, neskôr aj ako interného, zabudovaného do zariadenia), stala sa populárnou práca v SPLIT móde. Operátori v „pile-upe“ počúvajú na frekvencii nastavenej na ich 2. VFO ostatné stanice, ktoré DX stanica robí. Keď pozorný poslucháč počuje, že spojenie je takmer dokončené (volacie značky a reporty sú potvrdené), vystihne okamih, keď volajúca stanica práve končí spojenie, ale DX stanica ju ešte stále počúva, a jedenkrát vyšle svoju značku. Ak je jeho signál dostatočne silný, DX stanica zaregistruje tento signál a po definitívnom ukončení predchádzajúceho spojenia začne túto stanicu, ktorá sa takýmto spôsobom „nanútila“, okamžite volať.

Predpokladalo sa, že pri práci v takomto režime sa ušetrí čas a DX stanica môže urobiť viac spojení. V priebehu doby sa však zistilo, že túto techniku používa správne len málo operátorov. Mnohí z nich vstupujú do prebiehajúceho spojenia príliš skoro, svojim vyslaním ho vlastne rušia a spojenie, v ktorom kvôli tomu treba opakovať značku alebo report, sa tak predlžuje.

Pri súčasnej tendencii, keď sa prevádzková disciplína neustále zhoršuje, začína veľa operátorov rozmýšľať tak, že je výhodné volať ešte počas záverečnej časti prebiehajúceho spojenia. Keď potom počujú, že DX stanica už volá niektorú z ďalších staníc bez toho aby vyslala „QRZ?“ alebo podobne, rozpúta sa pravé peklo.

Takže áno alebo nie? Zdá sa, že názor, ku ktorému sa dnes prikláňa väčšina operátorov, je „NIE“.

10. DX okná

Telekomunikačné úrady jednotlivých štátov určujú frekvenčné pásma, na ktorých môžu rádioamatéri pracovať. Väčšina z nich však neurčuje na akých frekvenciách sa môže pracovať akými módmami. Pre koordináciu týchto záležitostí vstupuje do hry IARU (Medzinárodná rádioamatérska únia). IARU Region 1 bandplán odporúča len dva segmenty v pásme 80m, kde sú doporučené priority na medzikontinentálne DX spojenia (3500-3510 kHz a 3775-3800 kHz) a potom okno pre prácu DX expedícií na 20 m pásme (14195 +/- 5 kHz). Okrem toho máme ďalšie, praxou určené DX frekvencie, na ktorých môžeme nájsť DX expedície alebo vzácné DX stanice. Poznajte tieto frekvencie a rešpektujte ich.

Keď som v minulosti pracoval s malým výkonom zo strednej Afriky, snažil som sa urobiť radosť čo najväčšiemu počtu rádioamatérov tým, že mohli urobiť spojenie s novou a vzácnou zemou. To bol tiež dôvod, prečo som vždy hľadal voľnú frekvenciu pre CQ v niektorom z DX okien. Vedel som, že veľa záujemcov o DX spojenia tieto frekvencie sleduje v nádeji, že sa tam objaví nejaká vzácna stanica. Bol som však veľmi sklamaný zistením, že tieto okná sú plné „normálnych“ európskych a amerických staníc, ktoré tam robili bežné miestne spojenia.

Veľa operátorov uvažuje tak, že DX okná pre nich predstavujú frekvencie, na ktorých môžu volať výzvu „CQ DX“. S takouto predstavou nesúhlasím. Domnievam sa totiž, že tieto okná sú určené pre slabé DX stanice, ktoré ich využívajú na to, aby si ich niekto všimol. Štandardné stanice by na týchto frekvenciách nemali nevoláť „CQ DX“ a využívať ich výhradne na hľadanie vzácných DX-ov.

Uvádžam zaužívané DX okná a DX frekvencie a odporúčam ich sledovať. Bežné stanice by ich nemali používať na volanie výzvy.

- SSB: 1845; 3790–3800; 7045; 18145; 21290–21300; 24945; 28490–28500 kHz
- CW: väčšinou asi 5 kHz od spodných okrajov pásiem a tiež tieto frekvencie: 1830–1835; 3500–3510; 10103–10105; 14020–14025; 18075; 21020–21025; 24895; 28020–28025; kHz
- RTTY: ±14080, 21080, 28080 kHz

DX stanice a DX expedície sa samozrejme objavujú aj na iných frekvenciách, mimo týchto reálnych DX okien.

11. Konfliktné situácie

Pamätajte si, že v prostredí, ktorému sa nostalgicky hovorí éter, zdieľame rovnakú záľubu so stovkami a tisíckami ďalších ľudí. Ku konfliktom teda zákonite dochádza. Bolo by nereálne túto skutočnosť ignorovať, takže nikomu neuškodí niekoľko užitočných rád.

Ako som už zdôrazňoval v kap. 4, **BUĎTE ZA KAŽDÝCH OKOLNOSTÍ SLUŠNÍ!** To je jediná cesta, ako v dlhodobom horizonte úspešne riešiť konfliktné situácie.

Pozrime sa na jeden veľmi extrémny príklad stanice zo Sicílie IZ9xxx. Operátor Pipo má vo zvyku volať CQ na frekvencii 14195 kHz, teda na frekvencii ktorú používajú vzácné DX stanice a expedície a robí na tejto frekvencii spojenia s bežnými stanicami z Európy alebo Ameriky. Veľa DX-manov z celého sveta je týmto jeho správaním rozhorčených. Len čo sa Pipo objaví na frekvencii 14195 kHz, rozpúta sa chaos, pretože DX komunita ho preto, že si túto frekvenciu „privlastňuje“, nemá v láske. Keď však analyzujeme tento prípad, musíme skonštatovať nasledujúce objektívne zistenia:

- Pipo sa pred pokusom urobiť spojenie na tejto frekvencii spýta „Is this frequency in use“ a odľadí sa, ak je frekvencia obsadená.
- Pipo používa frekvenciu, ktorú podľa zákona používať môže bez akéhokoľvek časového obmedzenia.

- Frekvencia 14195 kHz leží vnútri reálneho DX okna 14190–14200 kHz. Tento frekvenčný segment bol doporučený IARU Region 1 prioritne pre DX expedície od 1. 1. 2006 (od tohto dátumu už Pipo používa iné frekvencie).
- Kedykoľvek Pipo uskutočnil legálne vysielanie na 14195 kHz (pred 1. januárom 2006), bol napádaný množstvom staníc, ktoré sa však nikdy neidentifikovali svojimi volacími značkami, a ktoré tak vlastne vysielali nelegálne.

Toto som si všimol niekedy v roku 2003 a veľakrát som bol svedkom toho, ako množstvo DX-manov nevyberane Pipa napádalo. Nepochybne, každá z týchto staníc vysielala v rozpore s pravidlami určenými v jej povolovacích podmienkach. Keby národné inštitúcie sledovali ich prevádzku nejakými mobilnými prostriedkami, dôkazy o ich nelegálnom vysielaní by určite stačili na to, aby prišli o svoje koncesie. Na rozdiel od Pipa, ktorý vždy pracoval v súlade s legálnymi podmienkami svojho povolenia.

V rámci pokusov o ako-tak objektívne posúdenie môžeme konštatovať, že Pipo je amatér s asociálnym správaním, ktorý zámerne kazí radosť ostatným. Jeho aktivity sú ale vždy vedené v rámci platných povolovacích podmienok. Aký by mal byť teda správny postup voči konaniu podobných individuí?

- Určite nespočíva v tom, že sa naňho všetci vrhnú a začnú mu nadávať (v rámci vlastného legálneho vysielania)! To mu dáva pocit moci a moc chutí..., takže môžeme očakávať, že bude naďalej stupňovať svoje úsilie, aby rozladil vás aj ostatných.
- Nechajte ho a preladte sa na nejakú inú frekvenciu.
- Kontaktujte ho nejakým normálnym spôsobom a pokúste sa zistiť príčiny jeho konania.

12. augusta 2003 testoval Pipo moje nervy znovu. Normálne som ho zavolať a mali sme spolu 20-minútové spojenie na frekvencii 14195 kHz. Počas tohto spojenia som zistil, že Pipo nemá žiadnu radosť (veľmi jemne povedané) z toho, ako je napádaný množstvom anonymných amatérov. Bol zdesený telefonickými vyhrážkami zabitia (telefón navyše zdvíha jeho dcéra) a pod. Počas tohto zaujímavého spojenia sme si vymenili aj názory pre a proti Pipovmu používaniu frekvencie 14195 kHz. Spojenie sme ukončili bez toho, aby sme dosiahli nejakú zhodu názorov. Ale počas niekoľkých nasledujúcich týždňov sa stanica IZ9xxx na frekvencii 14195 kHz neobjavila.

Avšak asi po mesiaci začal Pipo používať túto frekvenciu znovu z toho dôvodu, že mu niekto vynadal na inej frekvencii.

Pri inej príležitosti v roku 2005, keď na 14195 kHz pracovala DX expedícia K7C som počul Pipa ako sa znovu pýta „Is this frequency in use?“ (je frekvencia voľná?). Rýchlo som odpovedal: „Yes Pipo, by K7C, TNX QSY, 73 FROM ON4WW“ (Áno Pipo, používa ju K7C...). A Pipo okamžite prešiel o 5 kHz nižšie a zavolať tam CQ. Kauza bola uzavretá.

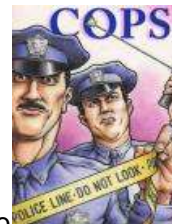
V dobách, keď som sám začínal s rádioamatérstvom, stretol som sa s nepekňým incidentom na 21300 kHz. Urážlivý a neoblúbený ON6 sa exponoval v miestnom spojení na frekvencii vzácnnej DX expedície. Vstúpil som do spojenia, vysvetlil som situáciu, slušne som ho požiadal o preladenie, pokiaľ by mu to nespôsobilo problémy a povedal som svoju značku. Hnusné nadávky, ktoré na mňa vychrlil, sa tu nedajú publikovať. Neskôr som zistil, že menovaný ON6 a jeden jeho priateľ ON4 boli ustavične napádaní na VKV prevádzkach. Ich hrubé správanie bolo príčinou útokov – alebo naopak postupne dospeli k takémuto štýlu jednania vďaka nespravodlivému napádaniu (opäť nelegálnych útočníkov)?

Alebo ďalší príklad nevhodného incidentu, ktorý sa stal v Belgicku medzi jedným „zaslúžilým“ amatérom a dvoma nováčikmi. Dve stanice ON3 (nováčikovia) mali spojenie na prevádzaci. Jeden operátor hovoril druhému, že ho počuje dobre na vstupe prevádzčača. V tom momente ďalšia stanica ON4 (ten skúsený) im veľmi arogantne prikázala, aby prevádzčač opustili, pretože si tu potrebuje urobiť spojenie.. To sa nerobí. Ako som uviedol už predtým, za každých okolností BUĎTE SLUŠNÍ. Operátor stanice ON4 mohol do ich spojenia vstúpiť a povedať im, že potrebuje urobiť spojenie. Ako používateľ prevádzčov by mal rozumieť základnému účelu týchto zariadení, to znamená poskytnúť rozšírenú možnosť a väčší akčný rádius pre mobilných a portablových používateľov. Keby sa títo nešťastní ON3 operátori rútili po diaľnici rýchlosťou 120 km/hod. v opačných smeroch, ich spojenie na simplexnom kanále by skončilo veľmi rýchlo. Takéto jednanie staršieho amatéra voči nováčikom je však trápne. Nie je lepšie v takýchto prípadoch vhodným spôsobom pomôcť menej skúseným amatérom dobrou radou?

Sú takéto situácie vôbec pravdivé? Záleží na tom? Základným východiskom je BYŤ SLUŠNÝ. Vždy sa vám síce nepodarí dosiahnuť čo chcete, ale prípadov, keď budete úspešní, bude viac než tých neúspešných.

12. „Policajti“

O komunite rádioamatérov sa predpokladá, že by mala byť schopná riadiť sa sama a vo vlastných radoch si udržiavať poriadok. Pokiaľ sa nerobí nič nezákonné, nemusia medzi nich vstupovať oficiálne authority. To však neznamená, že rádioamatérska služba by mala mať svoju vlastnú „políciu“. Vlastnú disciplínu ale áno.

Podme späť k nášmu priateľovi Pipovi zo Sicílie. Ak by som bol s mojou odpoveďou na jeho otázku „Is this frequency in use?“ o 2 sekundy pomalší, určite by sa našiel aspoň jeden z tých samozvaných „policajtov“, ktorý by mu začal nadávať. Slová typu IDIOT, OBMEDZENEC a ešte aj oveľa horšie, zbytočne zhoršujú situáciu.

Od človeka Pipovho charakteru sa dá očakávať, že by radšej zostal na frekvencii 14195 kHz, než aby prešiel na inú. Nasledovali by dve hodiny rušenia frekvencie K7C Pipom aj „policajtmí“, čo by následne viedlo k znechuteniu operátorov K7C. Vďaka našim aktívnym „policajtom“ by sme stratili drahocenný čas a veľa spojení.

- Väčšina „policajtov“ má dobré úmysly a nepoužíva nevhodný jazyk. Sú slušní a pri pokusoch vyčistiť frekvenciu od nevhodnej prevádzky sú často aj úspešní.
- Niektorí „policajti“ majú síce tiež dobré úmysly, ale používajú nevhodné výrazy a majú drzé správanie, takže očakávaný výsledok nedosiahnu. Namiesto upokojenia situácie spôsobia ešte väčší chaos.
- Tretia kategória „policajtov“ sú tí, ktorí voči „rušičom“ používajú vyslovene sprosté a urážlivé výrazy. Takéto jednanie vyvoláva ďalšie komentáre od ostatných „policajtov“ a výsledkom je totálny chaos.

Všetky tri uvedené kategórie „policajtov“ majú jedno spoločné: Vysielajú ako „piráti“, to znamená bez uvádzania vlastných volacích značiek.

V akých situáciách sa môžeme stretnúť s „policajtmí“?

- Najčastejšie sa objavujú na frekvenciách vzácných DX staníc alebo expedícií, najmä ak pracujú systémom SPLIT.
- DX-mani, ktorí chcú pracovať so vzácnou stanicou, si zabudnú na svojom transceivri prepnúť SPLIT mód a volajú tak DX stanicu na jej vysielacej frekvencii. Títo operátori väčšinou dávajú svoju značku viackrát, takže kvôli nim väčšina staníc nepočuje, ktorej stanici DX stanica vlastne odpovedá. A to je pre „policajtov“ tá správna chvíľa k začatiu ich aktivity.

Civilizovaní „policajti“ väčšinou upozornia previnilcov jednoduchým slovíčkom „UP“ alebo „DOWN“. Snažia sa skôr pomôcť než nadávať. Stretávame sa však aj so širokou paletou spôsobov vyjadrovania, ktoré nebýva ani neutrálne ani slušné. Nechce sa mi tu nič z toho citovať ani ukazovať, ako by to malo vyzeráť správne.

Ako sa dá náhodným previnilcom pomôcť prijateľným spôsobom? Skôr než vyvoláte aktivity „policajtov“,

- zvážte, či vaša intervencia môže mať nejaký význam,
- buďte ticho, ak sa do akcie zapojil už iný „policajt“.

A pokiaľ stále máte chuť vystupovať v úlohe „dobrého policajta“, tak dajte 2-3 posledné písmená previnilcovej volacej značky a potom „UP“ alebo „DOWN“. Akékoľvek iné informácie nemusia byť vinníkom správne pochopené, takže pravdepodobne si svoju chybu neuvedomí a na frekvencii nastane chaos.

Príklady z CW prevádzky:

ON4WW volá DX stanicu na jej frekvencii. Upozornenie: „WW UP“. Ak by upozornenie bolo len „UP“ (alebo „DWN“), ON4WW by pravdepodobne neporozumel, že upozornenie je adresované jemu a svoju chybu by asi zopakoval. Výsledkom toho by bola aktivizácia „policajtov“, ktorí by začali vysielat' UP UP UP a následne by vznikol chaos.

Takže: ak budete chcieť upozorniť, vyšlite vždy niekoľko písmen previnilcovej značky a následne UP alebo DOWN, podľa aktuálnej situácie. V tom prípade porozumie, že upozornenie je adresované jemu a nie niekomu inému. Ak by ste ale vyslali jeho celú značku a následne ešte skratku „UP“ je pravdepodobné, že už by ste svojim vysielaním zasiahli do relácie DX stanice.

Bolo by samozrejme ideálne, keby nikto necítil potrebu fungovať ako „policajt“. Zdá sa však, že takáto situácia je len utópiou. Efektívne zavolanie previnilcovi dokáže rýchlo urobiť poriadok. Naopak, drzá a neslušná komunikácia vyvolá pravý opak a neprinesie žiadnu radosť ani staniciam v „pile-upe“, ani DX stanici. Jeden dobrý a slušný „policajt“ môže byť pravým požehnaním, dvaja dobrí a slušní „policajti“ sú však už na škodu.

Pri práci v módoch SSB alebo RTTY platia podobné zásady. Povedzte len časť značky (na týchto módoch však môžete i celú) a pokračujte inštrukciou k náprave (listening UP/DOWN) a frekvencia DX stanice zostane čistá – aj keď nikdy nie príliš dlho.

Ak budete pôsobiť v úlohe lovcov DX-ov, rýchlo pochopíte, že získate viac, ak nebudete na „policajtov“ vôbec reagovať. Pokúste sa vyťažiť z negatívnej situácie pozitívum. POČÚVAJTE (opäť to čarovné slovo) a sústreďte sa v tom chaose na signál DX stanice a v mnohých prípadoch sa vám podarí urobiť spojenie, zatiaľ čo sa „policajti“ budú venovať svojej aktivite.

Nezabúdajte na to, že ak „policajti“ neudávajú svoju značku, vždy vysielajú nelegálne.

13. Čiastočné uvádzanie značiek (a DX siete)

Ako už bolo uvedené v kap. 3 (Správne používanie vašej volacej značky), pri práci akýmkoľvek módom by ste vždy mali uvádzať svoju značku **kompletnú**.

V DX sieťach je zaužívané (hlavne na pásmach 15, 20 a 40 m), že radiace stanice siete (MOC – Master of Ceremony) zostavujú tzv. LIST, t.j. zoznam staníc, ktoré by chceli pracovať s DX stanicou prítomnou v sieti.

Pri zostavovaní tohto LISTu sa radiaca stanica často pýta na posledné dve písmená značiek záujemcov o spojenie. To je však nielen nesprávne, ale aj nelegálne. Veľa amatérov žiaľ prevzalo túto metódu, aj keď pri volaní DX stanice mimo DX sietí. Spomaľuje to tempo, v akom DX stanica alebo expedícia robí jednotlivé spojenia. Veľakrát, i v situáciách, keď som bol „na druhej strane“, som sa stretol s tým, že stanica dávala trikrát posledné dve písmená svojej značky. V mieste DX stanice je jej signál veľmi silný, a keby dala raz svoju kompletnú značku, bolo by možné urobiť spojenie v priebehu piatich sekúnd. V popísanom prípade je však doba potrebná na urobenie spojenia podstatne dlhšia.

Pri CW prevádzke sa s týmto javom stretávame zriedkavejšie a pri RTTY takmer vôbec. Popíšem jeden najkrikľavejší prípad s ktorým som sa v mojej praxi stretol: Stanica ma volala CW spôsobom „XYK XYK“. Bola tak silná, že som sa rozhodol radšej s ňou urobiť spojenie hneď, aby som mohol ďalej sledovať ostatné, oveľa slabšie stanice. Odpovedal som preto „XYK 599“. Jeho nasledujúca relácia bola „Z88XY Z88XY 599 K“ (značka je nereálna, ale iste pochopíte o čom je reč). Ten dobrý muž najskôr vyslal dve písmená svojho sufixu a za tým skratku „K“ (teda výzvu na vysielanie). Ale písmeno K bolo nalepené tesne na dve predchádzajúce písmená, takže sa zdalo, že je to posledné, tretie písmeno jeho značky. To je presne to, čomu hovorím zbytočne stratený čas.

Záverečná poznámka k DX sieťam: Predchádzajúci príbeh hovorí za všetko. Spojenia sú robené tak povediac – po kvapkách. Riadiace stanice často „podávajú pomocnú ruku“ a to nie je dobrá predstava pre toho, kto chce urobiť skutočné obojstranné spojenie. Skúste urobiť spojenie samostatne. Výsledkom bude väčšie uspokojenie a radosť zo spojenia.

14. Používanie QRZ a otáznika

Operátori niektorých DX staníc alebo expedícií majú zlý zvyk uvádzať svoju značku len občas. Z toho potom vznikajú problémy.

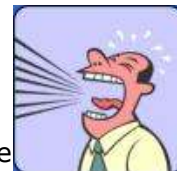
Lovci DX-ov preladujúci pásma (najmä tí, ktorí nie sú pripojení na DX-cluster) počujú stanicu, ale nevedia, kto to je. Po chvíli čakania na značku začnú vysielat' „QRZ“ alebo „?“ alebo „CALL“ pri CW a „QRZ“ alebo „What is your/his call?“ pri SSB. Je to nepríjemné, a ak stanica pracuje SPLIT, túto otázku nepočuje. Stanice, čakajúce v „pile-upe“, vysielajú na inej frekvencii a aj jediným „QRZ“ alebo „?“ alebo „CALL“ sú rušení. Výsledkom toho je aktivácia „policajtov“ a nasleduje chaos.

Ak chcete zabrániť takýmto zmätkom, dodržujte pravidlo č.1: Počúvajte. Nevysielajte „QRZ“, „?“, „What is your/his call?“ a pod. Pre získanie informácie o značke DX stanice vám to aj tak nepomôže.

Mimochodom – „QRZ?“ býva v týchto prípadoch používané tiež nesprávne. Význam tohto Q-kódu je „Kto ma volá?“

15. Akým spôsobom volať stanice v pretekoch?

Skôr než sa rozhodnete zúčastniť nejakého preteku (kontestu), alebo len volať stanice ktoré sa ho zúčastňujú, pozorne si prečítajte podmienky preteku, ktorého sa chcete zúčastniť. V niektorých pretekoch môžete podľa jeho pravidiel robiť spojenia len s niektorými účastníkmi. Je potom trápne, keď voláte stanicu, ktorá v danom čase nemôže s vami urobiť spojenie. V takýchto prípadoch denníkový program ani nedovolí súťažiacej stanici zapísať také spojenie do denníka. Pre urobenie spojenia so stanicami v pretekoch uvádzam niekoľko rád:

- Súťažiace stanice potrebujú pracovať s čo najväčším počtom staníc v čo najkratšom čase. Z toho vyplýva: spojenie musí byť čo najkratšie!
- Ak voláte stanicu v pretekoch, nikdy nevysielajte svoju značku dvakrát. Stačí raz!
- Ak protistanica prečíta celú vašu značku, už ju viac neopakujte a stanici dajte len určený kód.
- Ak stanica odpovedá niekomu inému, NEVOLAJTE, ZOSTAŇTE TICH!

16. DX-cluster

Ide o rozporuplnú tému – väčšina amatérov ich miluje, niektorí nenávidia.

Je až zarážajúce, koľko nepravdivých „DX spotov“ sa posiela. Ak chcete poslať DX-spot, tak pred stlačením tlačidla ENTER znovu skontrolujte všetky údaje, ktoré chcete odoslať.

DX-cluster má aj funkciu „ANNOUNCE“ (oznámenie). Veľa operátorov túto funkciu zneužíva na ventilovanie svojich nálad, alebo na otázky ohľadne QSL informácií. ANNOUNCE rozhodne neslúži na to, aby ste celý svet informovali o svojom roztrpčení a svojich náladách. Uvádzam príklady niektorých spotov, ktoré sa objavili v DX-clustroch počas expedície 3Y0X (ale aj pri iných):

- „I've been calling for 3 hours and still no QSO“
- „been listening for 5 hours, not a peep. Bad expedition!“
- „bad operators, they have no clue about propagation“
- „why not SPLIT?“
- „please RTTY“
- „BINGOOOOO!“
- „New one !!!“
- „My #276 !!!“
- „Europe PLLEAASEE“ atď. atď.

Takéto správanie nemá absolútne žiadny význam. Hodnota takýchto informácií je nulová. DX-cluster je nástrojom pre informovanie o DX staniach. Kolonka pre komentáre sa má používať na informácie o používaných frekvenciách pre SPLIT prevádzku, o QSL manažéroch a pod. DX-cluster = DX spoty s ďalšími informáciami, ktoré majú význam pre všetkých záujemcov o DX prevádzku.

Potrebujete QSL informácie? Zadajte príkaz do DX-clustra príkaz „SH/DX značka“. Ak vo vašom DX-clustri nie je QSL databáza, zadajte „SH/DX/25 značka“. Ukáže sa posledných 25 spotov uvedenej značky a v niektorom z nich bude určite aj informácia „QSL VIA...“. Ešte lepší je príkaz „SH/DX značka QSL info“. Ukáže sa vám 10 posledných spotov danej stanice, ktoré majú v kolonke pre komentár napísanú QSL informáciu. Ak vám DX cluster nemôže poskytnúť požadovanú QSL informáciu, môžete ju získať na niektorých z internetových QSL databáz.

Vaše znechutenie neprenášajte na ostatných. Namiesto toho venujte viac času na vylepšenie vašej stanice a vašich operátorských schopností.

Spoty s komentármi typu „Worked 1st call“ alebo „Worked with 5 W“ nehovoria vôbec nič o signále DX stanice, ale len o ego operátora, ktorý uvedený spot poslal.

Môžeme tiež pozorovať veľa DX spotov staníc, spotujúcich sami seba (tzv. sebaanoncovanie), alebo spoty, ktoré slúžia na odovzdanie osobných správ v kolonke určenej pre komentár. Toto by sa nemalo robiť!

Spotovať nekoncesované stanice – pirátov? Tí si nezasluhujú vašu pozornosť, nespotujte ich.

Ak budete spotovať stanice typu nášho milého Pipa, čo myslíte, čo sa stane? Správne – nespotujte ich.

Takže: Posielajte len korektné DX spoty. Neobťažujte vašich kolegov amatérov s vašimi problémami a náladami. V skutočnosti nikoho nezaujímajú stav vášho ega, všetci ale uvítajú užitočné informácie, ako napr. frekvencie pre SPLIT prevádzku, QSL informáciu a pod. Využívajte DX cluster správnym spôsobom. Ak ho ešte nepoznáte, pozrite sa do návodu na používanie – manuál sa zvyčajne dá nájsť na DX-clustri, keď napíšete príkaz „SH/HELP“. Prečítajte si ho.

Pozor: Váš spot bude na DX-clustri čítať celá komunita. Veľmi ľahko môžete získať zlú povest', ale tiež je ľahké získať dobrú povest'. Len pre pobavenie sa môžete pozrieť na stránku Cluster Monkey (<http://www.kh2d.net/dxmonkey.cfm>). To hovorí za všetko.

17. Tipy pre DX stanice a DX expedície

Užívate si niekedy kombinovanú dovolenku – s rodinou a zároveň s rádiom? Alebo pracujete v zahraničí a transceiver máte na vyplnenie svojho voľného času? Alebo ste (podľa vašej manželky) úplný hlupák a dávate prednosť míňaniu vašich peňazí na DX expedície?

Nech sa na vás vzťahuje ktorýkoľvek z uvedených variantov, vždy ide o vysielanie z neobvyklých a viac-menej žiadaných zemí. Čím je lokalita vzácnejšia, tým máte viac možností vyvolať situácie, ktoré sme si popisovali – „policajti“, nikto nerešpektuje vaše pokyny a pod. Je veľmi dôležité, aby ste všetko riadili vy, a aby ste mali všetko pod kontrolou.

- Ak idete na dovolenku do Španielska alebo do Francúzska, príliš veľké „pile-upy“ nevyvoláte.
- Ak idete na Baleárske ostrovy, na Krétu, alebo Cyprus, môže vzniknúť „pile-upová“ horúčka a bude vás volať pomerne veľa staníc.
- Ak sa v rámci svojho zamestnania dostanete napr. do Iránu a budete mať šťastie, že dostanete koncesiu, sadnite si a začnite sa potiť!
- Ak sa rozhodnete zorganizovať plavbu na Scarborough Reef a podstúpiť takúto dobrodružnú DX expedíciu, budú „pile-upy“ strašné.

Ako docielite, aby ste „pile-up“ riadili a ovládali ho? Aj keď to nie je jednoduché, je to možné. Tu je niekoľko rád:

- Dávajte svoju značku po každom spojení. Ak máte tú smolu, že máte značku príliš dlhú, ako napr. SV9/ON4ZZZZ/P, dajte ju aspoň po každom treťom spojení.
- Ak pracujete simplexne a zistíte, že máte problém čítať celé značky, alebo že tí, ktorých voláte, na vaše volanie nereagujú, začnite pracovať SPLIT.
- Keď prejdete na SPLIT, ubezpečte sa, či je vaša QSX frekvencia (kde budete počúvať) voľná. Snažte sa, aby ste tam nerušili prebiehajúce spojenie.
- Ak už pracujete SPLIT, oznámte to po každom spojení. Oznámte aký split používate. Príklady pre CW: UP 1, UP 1-2, UP 5. Na SSB: „listening 5 UP“, listening 5 to 10 (kHz) UP

- Pri SSB počúvajte minimálne 5 kHz nad alebo pod frekvenciu, na ktorej vysielate. Je až neskutočné, aké široké sú niektoré SSB signály. Ak sa necháte volať len 2 alebo 3 kHz od vašej vysielacej frekvencie, môžu signály volajúcich staníc vašu frekvenciu rušiť.
- Udržujte okno pre SPLIT prevádzku čo najužšie, nenárokujte si zbytočnú šírku spektra len pre seba.
- Ak pri SSB umožníte prevádzku s čiastočnými/neúplnými značkami (často sa to stáva vo veľkom „pile-upe“), dávajte report aj pre čiastočnú značku, napr. „Yankee Oscar 59“.
- Pri CW prevádzke nevysielajte otáznik keď odpovedáte na čiastočnú značku. Z nejakého zvláštneho dôvodu chápe väčšina (nedisciplinovaných) volajúcich v „pile-upe“ otáznik ako výzvu k tomu, aby znovu začali volať, aj keď čiastočná značka ich značke vôbec nezodpovedá. Príklad: „3TA 599 – nie „3TA? 599“. V druhom prípade začnú všetci v „pile-upe“ opäť volať.
- Ak dáte na SSB alebo CW (ale aj na digi módoch) čo i len raz report pre neúplnú značku, nezabudnite potom vyslať aj úplnú značku protistanice, aby jej operátor vedel, že ste si zapísali do denníka jeho značku a nie niekoho iného. Niektoré menej skúsené DX stanice postupujú takto: „TA 59“. OH3TA odpovie celou svojou značkou a niekoľkokrát dá report. DX stanica v ďalšej relácii odpovie „QSL TNX QRZ?“. Pri takomto postupe si OH3TA nie je istý, či je v denníku alebo nie. DX stanica mala odpovedať „OH3TA TNX QRZ?“.
- Ak už dáte report stanici, od ktorej ste prijali neúplnú značku, urobte všetko preto, aby ste získali jej celú značku. „Pile-up“ dokáže byť veľmi nedisciplinovaný. Ak však spoznajú, že za každú cenu chcete dokončiť spojenie so stanicou, od ktorej máte len neúplnú značku, stanice v „pile-upe“ pochopia, že ich neustále volanie na vás nepôsobí a budú disciplinovanejšie. Ak však spojenie so stanicou, od ktorej ste prijali neúplnú značku, nedokončíte a začnete ďalšie spojenie, bitku prehráte a bude nasledovať chaos.
- Ak sa „pile-up“ stane príliš nedisciplinovaný, dajte „QRT“, zmeňte vašu vysielaciu frekvenciu alebo prejdite na iné pásmo.
- Za každých okolností však zachovajte pokoj a na „pile-up“ nekričte.
- Nepracujte so stanicami, ktoré sa hlásia len dvoma písmenami. Povedzte im, že chcete počuť len celé značky.
- Ak pri prevádzke SPLIT zistíte, že stanice, ktorým odpovedáte, nereagujú, počúvajte chvíľu na vašej vysielacej frekvencii. Dôvodom môže byť zmätok vyvolaný „policajtmí“.
- Pri CW prevádzke na vyšších pásmach je rýchlosť približne 200 zn/min. asi tak na hranici, ktorú môže „pile-up“ zvládnuť. Na spodných pásmach (160–40m) je maximálna rýchlosť – v závislosti od podmienok – medzi 100-150 zn/min.
- Stanice v „pile-upe“ vždy informujte o tom, ak napr. chcete na chvíľu prerušiť prevádzku. Ak sa chystáte ukončiť prevádzku, povedzte to. Ak si chcete urobiť prestávku kvôli krátkemu odpočinku, povedzte to. Napr.: „QRX 5“, „QRX 5 minutes, stand by“. Ak chcete prejsť na iný mód alebo inú frekvenciu, oznámte to. Pre stanice v „pile-upe“ je veľmi nepríjemné, keď nevedia, aký bude váš nasledujúci krok. Nakoniec sú to oni, kto chce s vami pracovať a sú radi, keď sú informovaní o vašich aktivitách.

Keď vám „pile-up“ začne prerastať cez hlavu, môžete sa rozhodnúť, či budete pracovať po kontinentoch, oblastiach (to znamená, že budete volať len konkrétny kontinent, napr. Európu, alebo oblasť, napr. severnú Európu, západné pobrežie USA a pod., a ostatné stanice budú čakať), alebo podľa čísel v značke (v tom prípade budete volať len stanice, ktoré majú zodpovedajúce číslo 0-9).

Tento spôsob prevádzky sa ale veľmi neodporúča. Veľké skupiny amatérov musia sedieť a nervózne vyčkávať až na nich príde poradie. A počas čakania nemajú žiadnu záruku, že budete volať ich kontinent alebo číslo. Hocikeď totiž môžete vysielanie ukončiť. Sú teda nervózni. A nervózni ľudia sa môžu rýchlo zmeniť na nechutných „policajtov“. Ak pracujete po číslach, tak 90% amatérov čaká v poradí.

Na druhej strane, tento spôsob prevádzky môže pomôcť poradiť si s veľkým „pile-upom“ operátorom, ktorí ešte len získavajú skúsenosti. Jedinou skutočnou výhodou práce po kontinentoch alebo oblastiach je to, že dáva šancu na spojenie aj stanicami z lokalít, ktoré majú väčšinou zlé podmienky šírenia.

Pri práci po kontinentoch alebo oblastiach si treba pamätať niekoľko vecí:

- Túto techniku použite len pre spojenie so stanicami z lokalít, z ktorých sú vzhľadom k vám zlé podmienky šírenia.
- Ak pristúpite na túto techniku preto, že „pile-up je veľmi intenzívny a nemôžete ho zvládnuť, tak medzi kontinentmi „prepínajte“ rýchlo.

- Stanice na ostatných kontinentoch alebo oblastiach informujte o vašich zámeroch. Chcete pracovať s JA stanicami 10 minút, potom príde na rad Európa, potom Severná Amerika? Povedzte im to.
- Keď „pile-up“ začne slabnúť a trvá to dlhšiu dobu, vráťte sa k normálnemu spôsobu prevádzky a pracujte so všetkými kontinentmi alebo oblasťami súčasne

Ak si zvolíte prácu podľa čísiel v značkách protistaníc, dbajte na toto:

- Keď raz začnete číselnú radu, dokončite ju až do konca. Niektorí operátori ukončia prácu uprostred číselnej rady, pretože chcú prerušiť vysielanie, alebo sa chcú vrátiť k prevádzke bez ohľadu na čísla vo volacej značke. Buďte si istí, že takto sympatie staníc čakajúcich v „pile-upe“ nezískate.
- Číselnú radu začnite nulou, potom pokračujte 1-2-3-... a nakoniec začnite opäť od nuly.
- Nepreskakujte nepravidelne medzi jednotlivými číslami 0-5-2-3-8-4- ... – čakajúci „pile-up“ vás začne nenávidieť!
- Z jedného čísla pracujte najviac s desiatimi stanicami a z každého čísla vždy s rovnakým počtom staníc
- „Pile-up“ informujte o tom, s koľkými stanicami budete pracovať z jedného čísla a túto informáciu opakujte vždy, keď prechádzate na nasledujúce číslo.
- Nezabúdajte na to, že 90 % staníc len počúva a vyčkáva a na vašej frekvencii budú striehnuť „policajti“. Pokiaľ to je možné, práci po číslach sa radšej vyhnite.

Okrem voľby staníc po kontinentoch, oblastiach alebo po číslach, sa niektorí operátori pokúšajú pracovať aj so stanicami podľa jednotlivých zemí. Tento systém prevádzky nie je dobrý, nepracujte tak, opakujem nepracujte tak. Priťahovali by ste „policajtov“ zo všetkých čakajúcich zemí. Pri postupnom volaní všetkých zemí (je ich 337) urobíte bezpečne nejakú chybu, tak prečo čo i len pomyslieť na takú hlúpu metódu.

Záverečná poznámka: Jednou z najdôležitejších vecí v prostredí „pile-upu“ je nastaviť počas prevádzky rovnaké TEMPO. Ak sa vám to podarí, budete podstatne menej unavený nielen vy, ale aj operátori staníc v „pile-upe“. Najdôležitejším bodom je predsa vaša spokojnosť.

18. Rôzne

Kliky pri CW prevádzke môžu byť pre vašich kolegov amatérov veľmi nepríjemné. Ak máte zariadenie ktoré ich produkuje, nechajte si ho opraviť (alebo si to urobte sami, pokiaľ ste technicky zdatný). Vaši kolegovia vám budú iste vďační. To isté platí aj o prevádzke SSB. Premodulovanými signálmi sa na priateľov neobraciame. Ubezpečte sa, že váš transceiver produkuje „čistý“ signál.

Q-kódy a skratky boli vyvinuté preto, aby uľahčili a zrýchlili vysielanie a príjem niektorých slov a fráz v telegrafnej prevádzke. Do fonickej prevádzky (SSB, AM, FM) nepatria. Prečo slovne hovoriť „73“, keď môžeme rovnako dobre povedať „veľa pozdravov“, „best regards“ a pod. Pokúste sa v tomto udržať rozumnú rovnováhu. Fonické spojenie by nemalo obsahovať čo najväčší počet Q-kódov a skratiek.

Povedať pri fonickom spojení 73 v množnom čísle (73's) nie je správne a nepôsobí to dobre. Vysielajte to len v telegrafnej prevádzke.

Ak je rýchlosť telegrafného vysielania DX stanice pre vás príliš vysoká a skutočne s ňou potrebujete urobiť spojenie, použite nejakú pomôcku (príjem pomocou dekódovacieho softvéru a pod.), aby ste vôbec porozumeli tomu, čo stanica vysiela. Pokiaľ tak postupovať nebudete, bude na uskutočnenie jediného spojenia s vami potrebné vynaložiť množstvo zbytočného času. Nebudete môcť reagovať bezprostredne a rýchlo, pretože nebudete rozumieť o čo ide.

Nezabúdajte na to, že na spojenie s DX stanicou čaká veľa ďalších amatérov. Vaša schopnosť čítať rýchle CW, vysielanie bez ťažkostí a technických pomôcok, bude postupne narastať. Ale potrebujete získať veľa praktických skúseností.

„QSO NOT IN LOG“. Ak sa vám vráti váš riadne vypísaný QSL lístok s takouto nemilou poznámkou, znamená to, že nadišiel čas na to, aby ste začali zdokonaľovať vašu prevádzkovú prax a schopnosti. Prvou zásadou je POČÚVAŤ. Pokiaľ nebudete schopný stanicu počuť, nemá význam ju volať. Prečítajte si tento návod znovu a znovu. Pokúste sa ním riadiť a stať sa tak úspešným operátorom. Určite sa nechcete stretávať s poznámkou QSO NOT IN LOG.

A keď je reč už o QSL lístkoch, staré známe pravidlo hovorí, že spojenie je definitívne ukončené až odoslaním QSL lístku. Väčšinu ľudí poteší, ak budú mať vo svojej zbierke váš papierový QSL lístok. Niektorým na tom však nezáleží. Ja osobne považujem za vec osobnej cti a hrdosti odpovedať na všetky QSL lístky, ktoré dostanem cez QSL službu alebo direkt. To sa týka QSL lístkov od amatérov vysielateľov aj od poslucháčov (SWL). V Belgicku máme šťastie, pretože využívanie systému národnej QSL služby je kryté ročným členským poplatkom v UBA, nášho národného rádioklubu. Využívanie QSL služby je pre nás veľmi výhodné, pretože posielanie QSL lístkov do celého sveta je takto oveľa lacnejšie. Všetci amatéri ale také šťastie nemajú. V rôznych zemiach fungujú QSL služby na rozdielnych princípoch a nie všade sú také lacné. Pamätajte na to vždy, keď posielate svoj QSL lístok. Informujte sa (napr. prostredníctvom internetových stránok IARU), či v zemi, do ktorej chcete poslať váš QSL lístok, je fungujúca QSL služba. Ak nie je, zväžte možnosť poslať QSL direkt spolu so SAE (obálka s napísanou vašou adresou) a s dostatočným spätným poštovým (napr. IRC – International Reply Coupon).

Iným spôsobom potvrdzovania spojení je využitie elektronickej cesty, napr. prostredníctvom LoTW (Logbook of the World), ktorý zabezpečuje ARRL. Žiadne papierové QSL nie sú potrebné – napriek tomu ja osobne stále fandiím tým klasickým QSL, uschovávaných v škatuliach od topánok. Pretože mnohé DX stanice oveľa radšej robia spojenia, než vybavujú namáhavú a časovo náročnú agendu okolo QSL lístkov, využívajú na to tzv. QSL manažérov. Všetky potrebné informácie nájdete na mnohých internetových stránkach. Spomeniem aspoň jednu – www.qrz.com, ktorá býva často uvádzaná aj počas spojení.

Niekoľko slov k národným rádioamatérskym organizáciám. Uvedomujete si napríklad, že počas druhej svetovej vojny boli všetky rádioamatérske stanice zrušené a zariadenia boli zlikvidované? Kto po skončení vojny rokoval s vládami preto, aby amatéri mohli znovu vysielat? Boli to samozrejme jednotlivé národné organizácie (ako členské organizácie IARU). Len tieto neziskové organizácie majú dostatočný kredit a možnosť rokovať s oficiálnymi úradmi, ktoré potom môžu garantovať všetky privilégia, ktoré rádioamatéri môžu využívať. Je dôležité si uvedomiť, že tieto rádioamatérske organizácie síce majú silný hlas, ale môžu existovať len vďaka tomu, že vy ste ich členmi. Spolu sme silní – v jednote je sila! Vy nie ste členom? Zväžte, či by ste sa nim nemali stať. Tí, ktorí žijú v štátoch, kde nefunguje systém výhodnej QSL služby, majú príležitosť pýtať sa rádioamatérskej organizácie, prečo takú službu nemajú k dispozícii, keď napr. v Belgicku (ale aj vo veľa iných štátoch, okrem iného aj na Slovensku) funguje. A prečo neponúknuť svoje služby ako dobrovoľník vašej rádioamatérskej organizácii? Opäť zdôrazňujem, uvedomme si, že tieto národné organizácie sú jedinou možnosťou ako môže byť váš hlas vypočutý napr. pri rokovaní s vládou. Tieto národné organizácie sú skutočne dôležité!

Na internete je dostupných veľa zdrojov informácií o DX staniach a ich aktivitách. Ich zoznam by bol veľmi dlhý. Môžu vám v tom pomôcť napríklad vyhľadávače. Z aktuálnych stránok môžem uviesť napr. 425DX NEWS, Ohio Penn DX Bulletin, ARRL Propagation Bulletins a iné.

Zoznámte sa tiež s frekvenčným plánom (IARU Band Plan) a s frekvenciami, ktoré schválil oficiálny orgán vašej krajiny pre používanie rádioamatérskou službou. Urobte si kópiu takej tabuľky a zaveste si ju na stenu.

Značka IZ9xxx a meno operátora Pipo boli z pochopiteľných dôvodov zmenené.

Všetci máme nárok na trochu zábavy. Preto skôr, než skončíte čítanie 19. kapitoly, pozrite si niekoľko kritických postrehov DL4TT (<http://www.qsl.net/dl4tt/DawgX-rayClub.html>) v časti 'Dog X-ray'.

19. Záverom

Začínal som ako amatér s veľmi skromným vybavením. Na začiatku som bol veľmi šťastný, keď sa mi podarilo urobiť jedno spojenie s významnou DX expedíciou. S malým výkonom som robil spojenie s prvými 300 zemami. Nebolo v tom žiadne tajomstvo, len veľmi silná túžba získať ďalšiu novú zem.

Vyžadovalo si to však napr. pozorné štúdium všetkých dostupných DX bulletinov a ďalších zdrojov informácií. Na DX kanále v pásme 2 m som počúval skúsených DX-manov ako si rozprávali, aké nové stanice a zeme urobili s ich vynikajúcimi anténami. To boli tie bezsenné noci, niekoľkohodinové volania, výsledkom ktorých bolo len jedno spojenie. To boli všetky tie neúspešné volania, než sa konečne podarilo preniknúť „pile-upom“. Alebo aj nie, a tak nasledovali ďalšie pokusy nasledujúci deň. Niekedy som si musel kvôli spojeniu s novou zemou zobrať aj dovolenku.

Som stále „small pistol“. Keď ma navštívi nejaký amatér, diví sa: To je naozaj všetko čo máš? Všetko čo používaš na získanie takých pekných DX-ov?

Moja túžba pracovať s DX stanicami je veľmi silná, a to ma vedie k vybudovaniu takej stanice, ktorá by bola schopná čo najlepšie konkurovať ostatným. Nemusí to byť práve super výbava, lebo kľúčom k úspechu je predovšetkým prevádzková prax.

Baví ma, keď musím „zabojovať“ o spojenie. Je to lepšie než strácať čas sťažovaním sa a vyplakávaním, ako to robia mnohí nespokojenci.

Pri získavaní nových zemí na amatérskych pásmach vám želim veľa šťastia. Dúfam, že moje rady aspoň čiastočne prispedia k zvýšeniu úrovne vašej prevádzkovej praxe. Ak sa vám nebude dariť v „pile-upe“, môžete vždy zavolať aspoň mňa...

A uvedomte si tiež, že nikdy nikto nebol dokonalý. Môžete si byť istí, že sa vám podarí pristihnúť pri nejakej chybe aj autora tohto článku. V tom prípade sa usmejte a pokúste sa namiesto kritizovania, robiť veci lepšie.

Želám vám veľa úspechov a potešenia z práce na amatérskych pásmach. Moje poďakovanie patrí aj priateľom, ktorí sa na tomto článku podieľali.

Do slovenského jazyka preložil Steve, OM3JW. Ďakujem Steve!

73 – Mark ON4WW
(Marec 2007)

S.O.S.

ON4WW